

Сленко Богдана Валеріївна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
ННІ № 1 Національної академії внутрішніх
справ
Науковий керівник: Мириська А. В.,
професор кафедри криміналістики
та судової медицини Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент

РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ДОМАШНІМ НАСИЛЬСТВОМ

Згідно закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» домашнє насильство – діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь [1].

Аналізуючи науково-практичний коментар до статті 126-1 Кримінального кодексу України сімейне насильство є умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, що призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи [2].

На початковому етапі розслідування заподіяння тілесних ушкоджень можуть бути виділені наступні групи слідчих ситуацій з урахуванням наявних даних про окремі елементи криміналістичної характеристики злочину.

Перша група – слідча ситуація, що залежать від того, в якому місці та в який час було вчинено злочин (у даному випадку – потерпілому заподіяно тілесні ушкодження за місцем його проживання).

Друга група – слідчі ситуації, які формуються на основі інформації про нападника, отриманої від потерпілого: 1) потерпілий добре знає, хто заподіяв відносно нього насильство та може надати всю необхідну інформацію про особи.

В цьому випадку необхідно ретельно провести огляд місця події; допитати потерпілого і всіх свідків та призначити судово-медичну і криміналістичні експертизи; 2) потерпілий знає того, хто

заподіяв шкоду, але умисно приховує інформацію від слідчого, відмовляючись від дачі показань. Часто така ситуація трапляється, коли винною особою є близький родич чи знайомий, і потерпілий не бажає притягнення його до кримінальної відповідальності.

В таких випадках слідчому потрібно самостійно шукати необхідні докази для доведення вини підозрюваної особи, і тому доцільним буде проведення наступних слідчих (розшукових) дій: огляду місця події; допиту свідків; слідчого експерименту; призначення різноманітних судових експертиз; 3) потерпілий не може повідомити, хто заподіяв йому тілесні ушкодження, через те, що знаходиться без свідомості або в тяжкому стані.

Третя група – слідчі ситуації, що складаються залежно від позиції підозрюваної особи: 1) особа, підозрювана у вчиненні злочину повністю визнає свою вину. Основне завдання розслідування в такій слідчій ситуації – закріплення та вивчення доказів від вже встановлених джерел; 2) підозрюваний визнає факт застосування незначного насильства до потерпілого, але заперечує свою причетність до наслідків, що настали. У таких випадках підозрюваний пояснює, що мало місце застосування насильства з його боку або потерпілий отримав їх вже після бійки з ним й т.д.; 3) підозрюваний визнає факт насильства, але вказує, що діяв у стані самозахисту або афекту. Основне завдання розслідування в такій ситуації – встановити, чи мало місце насильство або інша провокація відносно підозрюваного, що могло викликати стан сильного душевного хвилювання; 4) підозрюваний відмовляється від факту застосування насильства щодо потерпілого, а факт наявності тілесних та інших ушкоджень у останнього пояснює його необережністю, випадковим збігом обставин або обмовою з боку потерпілого; 5) підозрюваний повністю заперечує свою причетність до заподіяння шкоди потерпілому або відмовляється від дачі показань.[3]

Слід зазначити, що кримінальне провадження щодо домашнього насильства розпочинається стосовно особи, яку вже було тричі визнано винною у вчиненні адміністративного правопорушення, за ст. 173-2 «Вчинення насильства в сім'ї, невиконання захисного припису або непроходження корекційної програми» Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Список використаних джерел

1. Криміналістика: підручник / В.В. Пяковський, Ю.М. Чорноус, А.В. Іщенко та ін. Київ, 2015. 704 с.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. №4651-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/4651>. (Дата звернення 01.11.2020 р.).

3. Мировська А.В. Проблеми правового регулювання використання спеціальних знань у розслідуванні фальшивомонетництва. Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2012. № 24. С. 313–319.

4. Мировська А.В. Концептуальні положення використання спеціальних знань при розслідуванні фальшивомонетництва. Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2014. № 2. С. 15–19.

Сокиран Федір Михайлович,
професор кафедри криміналістики
та судової медицини Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент

ВИДИ ТА ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Загальновідомо, що успішна боротьба зі злочинністю неможлива без тісної взаємодії слідчих, оперативно-розшукових та експертно-криміналістичних підрозділів. Така взаємодія зумовлена тією обставиною, що як слідчий, так і оперативно-розшукові органи і експертно-криміналістичні підрозділи, володіють специфічними, тільки їм властивими засобами і методами розкриття злочинів. Тому вельми важливо, щоб такі засоби й методи використовувалися не розрізнено, а комплексно.

Дослідження практики взаємодії правоохоронних органів здійснюється в криміналістиці за різними напрямками. При розробці видів та форм взаємодії необхідно враховувати особливості різних злочинів, у тому числі тих, що вчиняються організованими групами.

На практиці склалися та застосовуються певні види взаємодії правоохоронних, контролюючих та інших державних органів у боротьбі зі злочинністю.

Найбільш загальним видом взаємодії є координація діяльності правоохоронних органів. Цей вид взаємодії має широкий характер та спрямований на узгодження у вирішенні загальних питань боротьби зі злочинністю, в тому числі розробки стратегії, тактики та практичних рекомендацій по боротьбі зі злочинністю, а також її профілактики. Форми взаємодії в цьому випадку специфічні та мають в основному організаційний характер. До них належить: міжвідомчі оперативні наради, обмін інформацією, розробка спільних доповідей про стан злочинності основні напрямки та результати боротьби з нею.

Взаємодія слідчого та оперативних підрозділів у процесі розкриття та розслідування злочинів є найбільш поширеним і важливим видом взаємодії, необхідною умовою успіху в розкритті злочинів. Форми взаємодії слідчого, органу дізнання та оперативно-розшукових органів поділяються на нормативно-правові, що впливають із положень Кримінального процесуального кодексу України, законів, які регулюють діяльність органів Національної поліції України, Служби безпеки України, прокуратури, інших правоохоронних органів, та організаційно-тактичні.